

NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Til Landbruksdirektoratet
Postboks 1450 Vika
0116 Oslo

Deres ref.: 19/63842

Vår ref.: Jwa/686

Dato: 28 februar 2020

Høringsuttalelse på Omsetningsrådets forslag til endringer i forskrift om markedsregulering til å fremme omsetning av jordbruksvarer, samt tilhørende retningslinjer, og

forslag til forskrift om kompensasjon til frivillig førtidsslakting av verpehøns, forskrift om prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager, forskrift om prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder og forskrift om priskompensasjon ved innenlands produksjon av skilleprodukter av egg.

Det vises til høringsbrev av 29. november 2019 med svarfrist 1. mars 2020.

Omsetningsrådet har foretatt en gjennomgang av regelverket for markedsbalansering, herunder en vurdering av å gjøre endringer i regelverket som forenkler ordningene og reduserer risikoen for konkurransevridninger i melkesektoren og i kjøttsektoren.

Viktigheten av markedsregulering

Velfungerende samvirker er viktig både for markedsregulering som ledd i å oppfylle jordbruksavtalen og derved målene i landbrukspolitikken. Det vil både bonden som næringsutøver være tjent med, men også i et videre samfunnsmessig perspektiv. For å sikre at markedsreguleringen skal fungere må det være en balanse mellom markedsregulators rettigheter og plikter. Norsk Bonde- og Småbrukarlag ser på med bekymring den svekkingen av verktøyene for å få til en effektiv markedsregulering som har skjedd og som det tas til orde for.

Konsekvensen av forslagene er at Omsetningsrådet, som skal råde over bruken av omsetningsmidlene finansiert av primærprodusentene, får mindre handlingsrom og det blir vanskeligere å gjennomføre en effektiv markedsregulering. Dette øker kostnadene ved markedsreguleringen som er kostnader som betales av bonden.

Mjølke

Forsyningsplikt mjølke

Overføringstransport og -ansvar

Regelverket for beregning av overføringskostnader for meieri som mottar mjølke innenfor forsyningsplikten har blitt vurdert av Omsetningsrådet. De vil fjerne reglene for beregning av kostnader ved overføringstransport selv om arbeidsgruppe mjølke har foreslått å videreføre disse reglene. Norsk Bonde- og Småbrukarlag støtter avvikling av disse reglene.

Flytting av målprispunkt er et forslag som Norsk Bonde- og Småbrukarlag går i mot. Det innebærer at handlingsrommet på WTO-notifisert støtte reduseres. I tillegg vil det kreve økt målpris og ramme for jordbruksoppgjøret uten at bonden får økt pris fordi det innebærer økte fraktkostnader i forsyningsprisen som må kompenseres. Dette kan virke sentraliserende for evt nye meieri ved at lokalisering i forhold til markedet blir viktigere enn råvareleveransene.

Forsyningsplikt – 80% regelen

Formålet med 80-prosentregelen er å balansere rettigheter og plikter mellom markedsregulator og selskaper som benytter seg av forsyningsplikten. Landbruks- og Matdepartementet ønsker en vurdering av om det er behov for 80%-regelen. Omsetningsrådet foreslår å beholde bestemmelsen.

Regelen ansvarliggjør mottakende meieriselskap, og er ment å sikre at disse tar imot jevne forsyninger av mjølke. Dette bidrar i sin tur til å løse markedsregulators kapasitetsutfordringer i forbindelse med sesonger og høytider. Norsk Bonde- og Småbrukarlag mener at det er viktig å opprettholde 80% regelen for forsyning for aktører som kjøper 5 millioner liter og mer pr. år. De store aktørene som kjøper og forbruker mye melk må finne seg i å ikke variere sin bruk av melk.

Godtgjøring for markedsregulators reguleringskapasitet

Landbruks- og Matdepartementet ønsker en vurdering av godtgjøring for reguleringskapasitet som de mener bør kunne skje gjennom Omsetningsrådets øvrige satser for markedsbalansering. Bestemmelsen følger av Omsetningsrådets regelverk, men Landbruks- og Matdepartementet åpner for å regulere også dette gjennom rammeforskriftens formålsbestemmelse.

Markedsregulator får i dag godtgjøring for reguleringskapasitet i form av produksjonskapasitet utover det som er forretningsmessig behov for å kunne produsere lagringsdyktig vare av rå melk. Denne godtgjøringen er i dag basert på en eldre modell, men fastsettes av Omsetningsrådet årlig. Omsetningsrådet foreslår å beholde ordningen, men å gjøre endringer i modellen. Norsk Bonde- og Småbrukarlag støtter forslaget om å beholde ordningen med godtgjørelse for markedsregulators reguleringskapasitet og er åpen for å se på de endringer som Omsetningsrådet foreslår i beregningsmodellen.

Endring i øvre prisgrense for mjølke

Omsetningsrådet anbefalte i 2019 overfor avtalepartene at øvre prisgrense for noteringsprisen på mjølke økes fra 5-10% for å gi bedre fleksibilitet som sikrer effektiv utnyttelse av total anleggskapasitet. Det vil gi bedre mulighet til å justere prisene i perioder med lav etterspørsel etter mjølke på forsyningsplikt (høytider) og større fleksibilitet til større variasjon i noteringspris gjennom året. Det vil ikke innebære større prisvariasjoner til produsent.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag støtter en økning i øvre prisgrense for noteringsprisen for mjølk fra 5-10 % over målpris og vil gå inn for dette ved jordbruksforhandlingene.

Forøvrig støtter Norsk Bonde- og Småbrukarlag følgende av Omsetningsrådets forslag på melkesektoren:

- Lagringsgodtgjørelse for reguleringslagring som er nødvendig i henhold til markedsregulators ansvar for å oppfylle forsyningspliktens krav til stabile leveranser av melk og melkeprodukter gjennom året.
- Opphør av mottakplikten på smør samtidig med bortfallet av reguleringseksperten.
- Mottaksplikt på mjølk og mjølkeprodukter fra bruk uten regulær inntransport. Avvikling av overføringssatser.
- At meieriselskaper som benytter seg av forsyningsplikten innen 10. august hvert år skal oversende Tine SA en prognose for neste års behov for rå mjølk, spesifisert per måned. Denne vil vise markedsregulators prognoser og budsjett for melkeanvendelsen.
- At meieriselskapene hver uke sender markedsregulator sin bestilling av mjølk for kommende uke. Bestillingene skal være spesifisert pr. ukedag og bør på månedsbasis samsvare med den siste oppdaterte årsprognose. Bestilt volum skal være tilpasset hele vogntog.
- At avsetningstiltakene til prisnedskrivning ved salg av kasein og prisnedskrivning for salg av melkefett til margarinindustrien avvikles i retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter.
- Ny forskrift for prisnedskrivning av melk solgt til skoler og barnehager der det samtidig foreslås innført et krav om at melken som selges er norsk og foredlet av det meieriet som søker om prisnedskrivning.
- At godtgjørelse for reguleringstransport knyttet til fløte fjernes. Det synes ulogisk at markedsreguleringen skal dekke kostnader til transport av fløte, siden det ikke er mottaksplikt på fløte.

Egg

På eggsektoren støtter Norsk Bonde- og Småbrukarlag følgende av Omsetningsrådets forslag:

- Førtdisslakting av verpehøner for å ta ned produksjonen av egg er et tiltak som har vært brukt i lang tid og som framstår som det mest effektive tiltaket for å regulere denne produksjonen. Videreføring av førtdisslakting for å jevne ut eggproduksjonen gjennom året synes som en relativt sett kostnadseffektiv ordning og har den fordel at den fjerner overskuddet før det oppstår. I tillegg at ordningen med frivillig førtdisslakting av verpehøns fastsettes i forskrifts form.

Andre forslag som Norsk Bonde- og Småbrukarlag støtter:

- Skillevirksomhet for egg, skolemelk og spesialmarkeder for melk og egg, som i dag er regulert i retningslinjer, foreslås å fastsettes i forskrifts form ved å konvertere fra retningslinjer.

- Tilskudd til salgs- og etterspørselsfremmende tiltak, faglige tiltak, forsøksvirksomhet, forskning og avlsarbeid, administrasjonsutgifter og andre tiltak.
- Prisedskrivning ved salg til spesialmarkeder for melk, kjøtt og egg.

Olaf Godli
Generalsekretær

Johan Warlo
Rådgiver